

ಮಾಕೋನಹಳ್ಳಿ ಅಣೆಕಟ್ಟು

ಚಂದನ ಆರ್

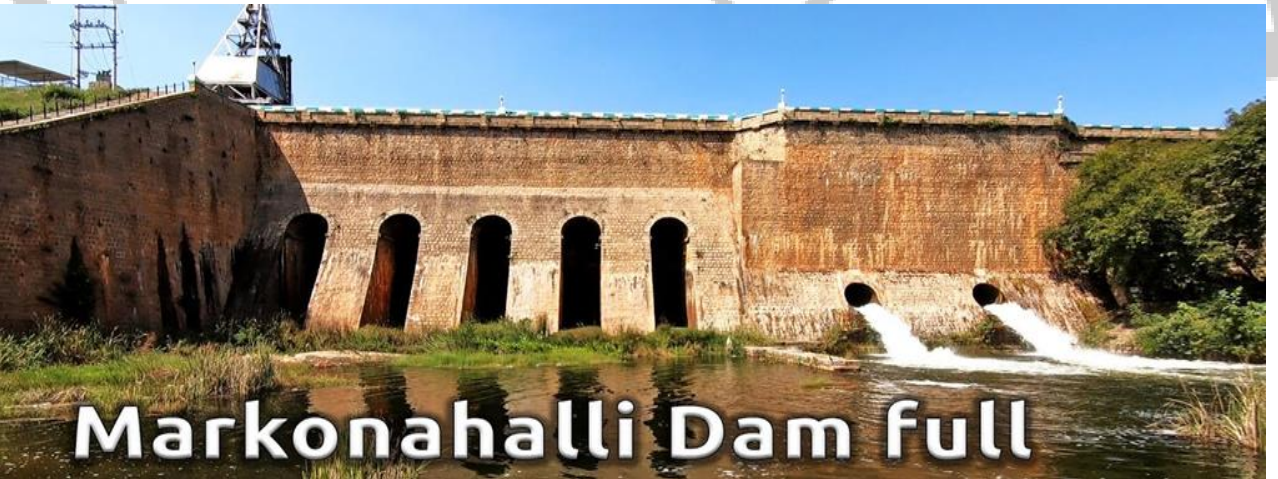
U11GT21S0213

ಬಿಎಸ್ಸಿ ಮೊದಲನೇ ವರ್ಷ, ದ್ವಿತೀಯ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್
ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು ತುಮಕೂರು -572104

chanduchandana2023@gmail.com

Ph.no: 9743294407

ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳೆಂದರೆ ಭವ್ಯ ಭಾರತ ನಿರ್ಮಾಣದ ದೇಗುಲಗಳೆಂದು ಭಾರತದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಪಂಡಿತ್ ಜವಾಹರಲಾಲ್ ನೆಹರು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಅವರ ಮಾತಿನಂತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನೀರಾವರಿ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 23ನ್ನು ಮೀರಿದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು ತುಂಬಾ ಇವೆ.

Markonahalli Dam full

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳೆಂದರೆ ಲಿಂಗನಮಕ್ಕಿ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ಶರಾವತಿ ನದಿಗೆ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಲಿಂಗನಮಕ್ಕೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟು 1819 ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯುತ್‌ನ್ನು ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ತುಂಗಭದ್ರ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ತುಂಗಭದ್ರ ನದಿಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸಜೇಟಿ ಪಟ್ಟಣ ಹಾಗೂ ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುನಿರಾಬಾದ್ ಬಳಿ ಹರಿಯುವ ಈ ನದಿಗೆ ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪದಗಳೇ ಸಿಗಲಾರವು. ಪ್ರಮುಖ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಆಲಮಟ್ಟಿ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ಬಸವನ ಬಾಗೆವಾಡಿ ಬಳಿ ಹರಿದಿರುವ ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಗೆ ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ಲಾಲ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಸಾಗರ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾರಂಗಿ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೋಮವಾರಪೇಟೆ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ಉಪನದಿ ಹಾರಂಗಿ, ಈ ನದಿಯು. ಮಡಕೇರಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಬೋರೊ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉಗಮವಾಗಿ ಕುಶಾಲನಗರಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕೊಡಿಗೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತದೆ ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳು ಅದರವೇ ಆದ ಏಕೇಷತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ತಿಳಿಯಲೇಬೇಕು. ಅಂತದ್ದೇ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮಾಕೋನಹಳ್ಳಿ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಮಾಕೋನಹಳ್ಳಿ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ನಾಲ್ಕಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡುವುದರ ಹಿಂದೆ ಕಥೆಯೂ ಕೂಡ ಇದೆ. ಎಲ್ಲಾ ರಾಜರುಗಳು ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರ ಮಾಡುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಚಿಂತಿಸಿದರೆ, ನಮ್ಮ ನಾಲ್ಕಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಾದರಿ ರಾಜ್ಯವಾಗಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಬರಡು ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಹಸುರಾಗಿಸಲು ಹಾಗೂ ತ ರಾಜ್ಯದ ಜನರ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೂ ಅದ್ಭುತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಬ್ರೈನ್ ಅನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಾರತ ರತ್ನ ಸರ್.ಎಂ.ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರನ್ನು ಜೊತೆಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಮಾದರಿ ರಾಜ್ಯವಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದರು. ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಮೈಸೂರು ಒಡೆಯರಾದ ನಾಲ್ಕಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಅವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ದೇವರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ನಿರಂತರ ಅನ್ನವನ್ನು ನೀಡುವ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದರಂತೆ, ಅದರಂತೆಯೇ ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮಾಕೋನಹಳ್ಳಿ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಣಿಗಲ್ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮಾಕೋನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ 1938 ಜನವರಿ 20 ರಂದು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ಸ್ವತಃ ನಾಲ್ಕಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರ್‌ರವರು ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಅಡಿಗಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಉಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಸರ್. ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರಿಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಅದ್ಭುತ ಹಾಗೂ ಅಚ್ಚರಿಯುಳ್ಳ ಅಣೆಕಟ್ಟಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಸ್ವಯಂಜಾಲಿತ ಸೈಫನ್‌ಗೇಟ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಎಂಬ ಹೊಸ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಎರಡೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಅದ್ಭುತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರೆಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಯಿತು. ಸೈಫನ್‌ಗೇಟ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುವ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳೆಂದರೆ ನೀರು ಅಣೆಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಎಡೆಯೂರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ಮುಳುಗಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸೈಫನ್‌ಗೇಟ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಇವು ಯಾವುದೇ ವಿದ್ಯುತ್ ಬಳಕೆಯಿಂದಾಗಿ ಸ್ವಯಃ ಜಾಲಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣ ಬಲದಿಂದಾಗಿ ಅವುಗಳು ಸ್ವಯಃ ಚಲನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಈ ಎರಡು ಗೇಟ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇನ್ನೂ ಐದು ಮಾನ್ಯುಯಲ್ ಗೇಟ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗೇಟ್‌ಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ತಂದು ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ದೇವಾರಯನದುರ್ಗ ಬೆಟ್ಟದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ಉಪನದಿಯಾದ ಶಿಂಷಾನದಿಗೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನದಿಯು ಸುಮಾರು 220 ಕಿ.ಮೀ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನಿಂದಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಸುಮಾರು 6070 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶ ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಸುಮಾರು 91.5 ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ ನೀರು 88.5 ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಸ್ವಯಃ ಚಾಲಿತ ಸೈಫನ್‌ಗಳು ನೀರನ್ನು ಹೊರಹಾಕುತ್ತವೆ. ಆದರೂ ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು ಉಳಿದ ಗೇಟ್‌ಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಸುಮಾರು 1470ಮೀ ವರೆಗೆ ಭೂಮಿಯ ಎರಡು ಬದಿಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು 139ಮೀ ಶೆಲ್ಟಿನ ರಚನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು 4103 ಕಿ.ಮೀ. ಚದುರ ಜಲಾಯನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ 68 ಮಿಲಿಯನ್ ಮೀಟರ್ ಕ್ಯೂಬ್ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. (68 ದಶ ಲಕ್ಷ ಘನಮೀಟರ್) ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಸುಮಾರು 731.57 ಮೀ ಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಕೆಳಗಡೆ ಇಳಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕೂಡ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ಸೈಫನ್‌ಗೇಟ್‌ಗಳು ಚಲನೆಗೊಂಡರೆ ಅದರ ಶಬ್ದವು 8 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದವರೆಗೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿಂಷಾ ನದಿಯು ದೇವರಾಯನದುರ್ಗ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ 914 ಮೀ. ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುತ್ತದೆ. ನಂತರ ನದಿಯು ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನದಿಯು ದಕ್ಷಿಣ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಮಳವಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಶಿಂಷಾಪುರ ಜಲಪಾತದಲ್ಲಿ 17,200 ಕೆ.ಲೋವ್ಯಾಟ್ ಅನುಸ್ಥಾಪಿತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ ಶಿಂಷಾ ಜಲ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಏಷ್ಯಾದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಜಲವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆ ಎಂಬ ಕೀರ್ತಿಯೂ ಇದೆ. ಕೋಲಾರ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಂದ 1902ರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸರಬರಾಜು ಕೂಡ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮಾರ್ಕೋನಹಳ್ಳಿ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ 27 ಬಗೆಯ ಮೀನುಗಳು ಸಹ ಇದೆ. ಇದರಿಂದ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಜನರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯವು ಕೂಡ ತುಂಬಾ ಸೊಗಸಾಗಿರುವುದಿಂದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಭೇದದ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಜನರು ಕೂಡ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಸುತ್ತಲೂ ತೆಂಗಿನ ಗಿಡ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಉದ್ಯಾನವನ, ಕಬ್ಬಿನ ತೋಟ ಮತ್ತು ಹೂವಿನ ತೋಟವನ್ನು ಕೂಡ ನೋಡಬಹುದು. ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಇಂತಹ ಅತ್ಯದ್ಭುತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ ಅಣೆಕಟ್ಟು ತಿಳಿಯದೆ ಎಲೆಮರೆಕಾಯಿಯಂತೆ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಇನ್ನಾದರೂ ಈ ಸೊಬಗನ್ನು ಕಾಣಲು ಒಂದು ದಿನವಾದರೂ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಆನಂತರ ನಿಮಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸೌಂದರ್ಯದ ಅರಿವು ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾರ್ಕೋನಹಳ್ಳಿ ಅಣೆಕಟ್ಟು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯಲಿ.